

7. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

СОЦІОКУЛЬТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ КАФЕДРИ КУЛЬТУРОЛОГІЇ, ФІЛОСОФІЇ ТА МУЗЕЄЗНАВСТВА ПНПУ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТ І ГРОМАД

Лук'яненко О. В.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Lukyanenko.ov@gmail.com*

Актуальність дослідження. Вивчення складових 11 Цілі Сталого розвитку ООН – «Сталий розвиток міст і громад» актуальне в умовах глобалізації, урбанізації та змін клімату. **Різке зростання урбанізації** створює навантаження на міську інфраструктуру, транспортні системи, житлові умови та інші ресурси. Міста є головними джерелами забруднення повітря, викидів парникових газів та енергоспоживання. Розвиток стійких екологічних рішень, таких як «зелені» будівлі, громадський транспорт, парки та ефективне управління відходами, допомагає зменшити негативний вплив на довкілля. Міста є осередком великих соціальних нерівностей. Сталий розвиток включає забезпечення доступу до житла, безпечних громадських просторів, основних послуг (вода, енергія) для всіх верств населення, зокрема малозабезпечених груп. Збереження культури міст і громад також є важливою складовою Цілі 11 Сталого розвитку ООН, оскільки культура є основою ідентичності будь-якої спільноти та сприяє соціальній згуртованості, креативності та сталому розвитку. Міста з багатою історією мають архітектурні пам'ятки, культурні об'єкти та традиції, що потребують захисту. Це не лише питання туризму, а й підтримки колективної пам'яті та ідентичності. Розвиток міст повинен враховувати збереження цих об'єктів та інтеграцію їх у сучасне життя, щоб вони не зникли під тиском нових будівель або технологій. Міське середовище є джерелом багатого культурного різноманіття, що виражається через мистецтво, ремесла, музику, танці та інші форми творчості. Збереження цих традицій сприяє розвитку туризму, а також зміцнює зв'язки між різними соціальними групами та поколіннями. Сучасні міста часто є домівками для людей різних національностей, етнічних груп та релігій. Сталий розвиток передбачає створення простору для гармонійного співіснування культурного різноманіття, захисту прав меншин і підтримки міжкультурного діалогу. Це допомагає запобігати соціальним конфліктам та сприяє інклюзивному суспільству. Відновлення та адаптація культурно значущих місць – це спосіб зберегти історичні та культурні аспекти міст. Ревіталізовані простори, такі як парки, площі, старі будівлі, музеї та культурні центри, можуть слугувати осередками громадської активності та творчості, підвищуючи якість життя мешканців. Системи освіти в містах повинні сприяти передачі культурних знань та навичок новим поколінням. Це може включати інтеграцію культурної спадщини та традицій у шкільні програми, підтримку мистецьких шкіл та інших освітніх ініціатив. Міста з багатою історією та культурною спадщиною можуть розвивати культурний туризм, що стимулює економічний розвиток і створює робочі місця. При цьому важливо, щоб розвиток туризму не шкодив самим культурним об'єктам. Таким чином, збереження культури в рамках Цілі 11. сталого розвитку сприяє формуванню гармонійного та життєздатного міського середовища, де цінується і підтримується історична та культурна спадщина, що підсилює загальну ідентичність і згуртованість громад.

Мета дослідження. На прикладі діяльності кафедри культурології показати втілення в життя окремих аспектів Цілі 11 Сталого розвитку ООН у площині збереження культури міст і громад.

Методика дослідження діяльності кафедри культурології щодо втілення Цілі 11 сталого розвитку ООН у площині збереження культури міст і громад передбачала застосування методу **документального аналізу** (вивчення навчальних програм, планів і звітів кафедри з акцентом на те, як в освітньому процесі інтегровані принципи сталого розвитку та збереження культурної спадщини, вивчення курсів, що стосуються міської культури, історії та сучасних культурних процесів), методу **опитування та інтерв'ю** (інтерв'ю зі студентами та викладачами кафедри, щоб дізнатися про їх розуміння та ставлення до збереження культурної спадщини міст, а також досягнень у втіленні аспектів Цілі 11) **аналіз культурних проєктів** (огляд наукових досліджень, конференцій, круглих столів, виставок, експозицій або культурних проєктів, організованих кафедрою, щоб оцінити, як культурологічні проєкти сприяють сталому розвитку міського середовища та збереженню культурних цінностей, оцінку діяльності кафедри у співпраці з громадськими організаціями, органами місцевого самоврядування та культурними установами для збереження культурних пам'яток або розвитку культурної інфраструктури, використання кількісних показників (участь студентів у культурних заходах, кількість проєктів кафедри, присвячених міській культурі) і якісного аналізу (наприклад, вплив цих проєктів на громадськість) для вимірювання успішності кафедри в напрямку сталого розвитку), а також **аналіз міжнародних партнерств**.

Результати дослідження. Кафедра культурології, філософії та музеєзнавства Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка активно співпрацює з територіальними громадами, проводячи різноманітні соціокультурні заходи. Зокрема, кафедра організовує поетичні зустрічі, мистецькі заходи, виставки, та інші культурні проєкти, спрямовані на збереження та популяризацію місцевої культури. Важливою частиною цієї діяльності є залучення молоді та студентів до культурного життя регіону, а також співпраця з місцевими музеями та культурними установами. Серед таких спільні проєкти із громадською організацією «Європейський вибір Полтавщини» та громадською організацією «Об'єднані надією» для територіальних громад Полтавської області. Найтривалішим у часі є проєкт «Поетичні діалоги», заснований у березні 2023 року. Поетичні зустрічі в контексті збереження нематеріальної спадщини України мають на меті підтримку та розвиток культурної пам'яті, сприяють передачі традицій від покоління до покоління, а також допомагають у збереженні національної ідентичності в умовах російсько-української війни. Поезія є важливим елементом нематеріальної культурної спадщини, адже через неї передаються духовні цінності, мова та історичний досвід народу. Такі заходи об'єднують громади навколо локальних митців і сприяють їхній активній участі у збереженні спадщини.

Між інших заходів є активне залучення студентської молоді та науковців до вивчення регіонального культурно-мистецького ландшафту (вивчення досвіду роботи колегіуму мистецтв в Опішні), а також взаємний обмін теоретико-практичними напрацюваннями у царині культурології та музейної справи з практиками Полтави та області (співпраця Полтавського художнього музею та кафедри культурології з підготовки сучасного спеціаліста-практика). Колектив кафедри долучається до утвердження того, що система освіти в містах і громадах спрямована на передачу національного культурного досвіду та збереження нематеріальної і матеріальної культурної спадщини (співпраця кафедри кафедри культурології з Малою академією наук, завідувач кафедри професор Олександр Лук'яненко з нагоди Дня рідної мови проводить заходи для учнів Харківщини тощо).

Висновки. Попри наявний досвід роботи щодо співпраці з громадами у площині соціокультурних заходів, кафедра культурології, філософії та музеєзнавства у перспективі має шукати розширення співпраці з місцевими громадами для створення нових культурних ініціатив, що підтримують національні традиції. Залученням донорських і грантових коштів допоможе у проєкті цифровізації культурної спадщини

(створення цифрових архівів і онлайн-платформ для доступу до культурних ресурсів), а нові освітні проекти можуть бути корисними для підвищення обізнаності молоді Полтавщини про важливість збереження культурної спадщини.

Література:

1. Відбулися поетичні діалоги кафедри культурології, філософії та музеєзнавства у Чутівській громаді. URL:<http://pnpu.edu.ua/news/vidbulysya-poetychni-dialogy-kafedry-kulturologiyi-filosofiyi-ta-muzeyeznavstva-u-chutivskij-gromadi.html>
2. Викладачі й студенти кафедри культурології відвідали колегіум в Опішні. URL: <http://pnpu.edu.ua/news/vykladachi-j-studenty-kafedry-kulturologiyi-vidvidaly-kolegium-v-opishni.html>
3. Викладачі й студенти кафедри культурології відвідали «Опішнянську артіль». URL: <http://pnpu.edu.ua/news/vykladachi-j-studenty-kafedry-kulturologiyi-vidvidaly-opishnyansku-artil.html>
4. Завідувач кафедри культурології Олександр Лук'яненко з нагоди Дня рідної мови провів поетичні читання для учнів Харківщини. URL: <http://pnpu.edu.ua/news/zaviduvach-kafedry-kulturologiyi-oleksandr-lukyanyenko-z-nagody-dnya-ridnoyi-movy-proviv-poetychni-chytannya-dlya-uchniv-harkivshhyny.html>
5. Триває співпраця Полтавського художнього музею та кафедри культурології з підготовки сучасного спеціаліста-практика. URL: <http://pnpu.edu.ua/news/tryvaye-spivpracya-poltavskogo-hudozhnogo-muzeyu-ta-kafedry-kulturologiyi-z-pidgotovky-suchasnogo-speczialista-praktyka.html>
6. Триває співпраця кафедри культурології з Малою академією наук. URL: <http://pnpu.edu.ua/news/tryvaye-spivpracya-kafedry-kafedry-kulturologiyi-z-maloyu-akademiyeyu-nauk.html>

СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ГРОМАДИ В КОНТЕКСТІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Михайленко О.В.

*Центр культури та дозвілля
Полтавської міської територіальної громади
odeynega27@gmail.com*

Актуальність: У сучасних умовах світові тенденції та українські реалії, в ході визнаної ефективності посилення ролі громад в економічному розвитку локальних територій та країни загалом, диктують нові закономірності відповідальності територіальних громад за місцевий розвиток. По суті, процеси децентралізації та реформи самоврядування поклали на територіальні громади відповідальність за розвиток місцевих територій. Зважаючи на це, саме від професійності та системності дій представників громад залежить не тільки розвиток та процвітання окремих територій, а й загалом добробут всієї країни. Територіальні громади перетворюються із об'єктів на суб'єктів управління, що робить їх лідерами змін. Але досі залишається відкритим питання повноти знань представників територіальних громад щодо всього інструментарію реалізації поставлених перед ними завдань. До того ж швидка урбанізація призводить до неефективного розподілу та використання ресурсів громади.

У таких умовах суспільного розвитку на економічний та соціальний розвиток будь-якої країни все більше впливають нематеріальні чинники, одним із яких є соціальний капітал. Цей різновид капіталу нарівні з такими традиційно визнаними базовими факторами, як праця, фінансовий капітал, природні ресурси, земля, підприємницькі здатності, в значній мірі детермінує і суспільний розвиток у цілому.

Тому питання накопичення соціального капіталу, акумуляція соціальних зв'язків та комунікація в громадах стають одними з першочергових.